

Ad hebreos

i. firmiter statuit nō introire in requiē nisi illis. s. q fuerūt increduli verbis explorator. Un p̄ q ppter incredulitates nō potuerūt itrare: z ppter b̄ dic q̄ expti sunt q̄ ppter incredulitatē suā nō potuerūt itrare. Uel videm⁹ nos. s. p̄ nā illā gnālē q̄ dicta est. CAP. III.

Imeam⁹ ergo: ne forte relicta pollicitatiōe introeundi in requiē eius existimet aliq̄s ex nobis deesse. Et .n. z nobis nunciatū est quēadmodū dūz z illis: sed non profuit illis sermo audit⁹ non admixtus fidei ex his que audierunt. Ingrediemur enim in requiem qui credidimus quemadmodum dixit. Sicut iuravi in ira mea. si introibunt in requiē meam. Et quidē operibus ab institutione mundi perfectis. dixit enim in quodā loco de die septima sic. Et requieuit deus die septima ab omnibus operibus suis. Et in isto rursum. Si introibunt in requiem meam. Quoniam ergo superest introire quosdam in illam: z hi quibus prioribus annunciatum est: non introierunt propter incredulitatem: iterum terminat diem quendam hodie in dauid dicendo post tantū temporis sicut supra dictum est. Hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda v̄ra. Nā si eis iesus regem p̄stitisset: nūq̄ de alia loq̄ret post hac die.

Premisit supra apostolus auctoritatē dauid z exposuit. nūc autē arguit ex ipsa. Et circa hoc facit duo. Primo enī iducit sollicitudinē introeundi. Sc̄do mouet q̄ pperemus ingredi ibi. (Festinemus ergo ingredi rē.) Circa p̄m̄z duo facit. P̄rio enīz sc̄dit sollicitudinē timoris. Sc̄do ostēdit q̄ de hoc debet sollicitudo imminere ibi. (Etenī nobis rē.) Dicit ḡ. Dicitur est q̄ ifensus est illis qui nō crediderūt qd iurauit q̄ nō introibūt in requiē eius. ḡ z nos timeamus. s. timore casto z sollicitudinis. p̄uer. z. s. B̄tus homo q̄ semper est pauidus. Sed quid timere debemus: Ne forte rē. Beatitudo enī siue felicitas in hoc cōsistit vt homo ingrediat̄ illā. Tob. 13. B̄tus ero si fuerint relięe seminis mei ad vidēdū claritatē hierl̄m. Infra. 12. Cōtemplātes ne forte quis dānatis de hoc q̄ sunt exclusi a visione dei q̄ alie pene: quas habent. Et dicit. Existimet. s. d̄ino iudicio. Mat. 25. Ite maledicti in ignē eternū rē. Uel existimet fm̄ humanā opinionē. Ephe. 5. Hoc sc̄ditote itelligētes q̄ ois fornicator aut imūdus aut auarus qd est ydoloꝝ seruitus nō h̄z hereditatē in regno xp̄i z dei. Timēdū est ḡ ne aliq̄s ex vobis existimet deesse: qz vobis facta est pmissio itrandi. Esa. 32. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis in tabernaculis fiducie in requie opulēta. Apoc. 14. Amodo iam dicit sp̄s vt requiescāt a laboribus suis. Timendum est ḡ ne ppter culpā n̄am nō ingrediamur relicta pollicitatiōe. i. pmissiōe quā relingimus deserēdo spem fidē z charitatē p̄ quā possumus itroire. Et b̄ fit p̄ p̄ctm̄ mortale.

Cōsequēter cū dicit. (Etenīz nobis hoc nunciatū ē rē.) ostēdit q̄ nobis iminet ista sollicitudo. Et circa hoc facit duo. Primo enī pponit itentionē suam. Sc̄do pbat eam ibi. (Ingrediemur enī rē.) Circa p̄m̄z duo facit: qz primo ostēdit q̄ nobis facta ē ista pmissio. Sc̄do q̄ ista pmissio nō sufficit ibi. (S; nō pfuit rē.) Dicit ḡ. Etenī rē. i. nobis

pmissus est. Un̄ sciēdūz est q̄ illa que in veteri testamento pmissa sunt tēporalr̄: itelligēda sunt sp̄ualiter. Oia enī in figura cōtingebāt illis. p̄. Cor. 10. z Roma. 15. Quęcūq̄ scripta sunt ad n̄am doctrinā scripta sunt.

C Deinde cū dicit. (S; nō pfuit rē.) ostēdit q̄ nō sufficit pmissio: quin nihilominus debeamus eē solliciti. Un̄ dic q̄ p̄mo auditus z nō creditus in nullo eis pfuit. Nō enim auditores legis iustificabunt s; factores. Rom. 2. Et dic. Nō admixtus fidei qz sic ex intellectu z intellecto fit vnū: ita ex corde credētis z ipa fide formata fit vnūz. p̄. Cor. 6. Qui adheret deo vnus sp̄s est. Illud autē q̄ dicit ex his q̄ audierūt p̄t eē rō q̄e p̄mo nō est admixtus fidei. Doc. n. fuit ex his que audierūt ab exploratoribus qbus fuerūt increduli. Uel p̄t eē determinatio fidei: q̄ v̄z eē ex his que audierunt. Fides enim ex auditu. Roma. 10. Verba enīz dei sic sunt efficacia q̄ statiz audita debent eē credita. ps. Testimonia tua credibilia facta sunt nimis.

C Deinde cū dicit. (Ingrediemur enī rē.) pbat ppositū, z circa hoc facit tria. P̄mo enī ostēdit q̄ nobis est neciū credere sic z illis. Sc̄do adducit duas auctates ad pbandū itentum suū ibi. (Et qdē operib⁹ rē.) Tertio ex illis arguit ibi. (Nū ḡ superest rē.) Dicit ḡ. Nobis fact⁹ est sermo sicut z illis: qz ingrediemur in illaz requiez. ps. In pace in idipsuz dormias z requiescā. Job. 11. Regesces z nō erit qui te exterreat rē. Est autē duplex requies. Una in bonis exterioribus z ad istā egredit̄ homo a requie mētis. Alia est in bonis sp̄ualibus que est intima: z ad istāz ingreditur. Mat. 25. Intra in gaudiū d̄ni tui. Cant. p̄mo. Introduxit me rex in cellaria sua. **C** Deinde ponit auctoritatē. Si cū iuravi rē. z hoc expositum est.

C Deinde cū dicit. (Et quidē opibus rē.) ponit duas auctoritates. Unā legis que habet Hei. 2. Alias que frequēter posita est que habet in ps. Dicit ḡ q̄tum ad p̄m̄z: z qdēz opibus ab ititutōe hui⁹ mūdi p̄fectis dixit rē. Doc p̄t le ḡi duplr̄. Uno q̄ nō sit ibi enī: s; dixit i quodā loco rē. Et est planior l̄ra vt sit sensus. Dico q̄ ingrediemur in requiez q̄ p̄figurata est ab ititutōe mundi de qua requie p̄figurata p̄ diem septimā dixit. s. sp̄sc̄s q̄ loquitur in scriptura: qz sp̄sc̄o ispirati locuti sunt sancti dei hoies. z. Pet. p̄. In quodā loco famoso. s. Hei. 2. de die septima. Et sic regenit deus ab opibus suis. Opibus inq̄z ab ititutōe mundi p̄fectis. Uel dixit sp̄sc̄s in quodā loco de die septima: z b̄ dixit postq̄z narrauerat opa sex diez p̄fectis ab ititutōe mundi. Si v̄o sit ibi. Dixit enī. sic est defectiua cōstructio z est sensus. Nunciatū est nobis q̄ ingrediemur: z b̄ opib⁹ ab ititutōe mūdi p̄fectis: s; quādo z quō nunciatū est: qz dixit in quodā loco rē. Dicit autē opibus p̄fectis ad denotādum opera sex diez que fuerūt p̄fecta. Dicit v̄o ab ititutōe mūdi: qz p̄mo cōstitutus est mūdus: z post sex dies distincte p̄fectus est in singulis p̄tibus suis. De distinctiōne autē istoꝝ diez diuersimode loquunt̄ sancti. Alr. n. accipit eos Aug. ab alyis sc̄is: sicut p̄z p̄ma pte sūme. q. 74. articulo. z. 3. Tamē quōcūq̄z dicat manifestus est q̄ opa illa p̄fecta fuerūt. Est enī in ipsis duplex p̄fectio. Unā fm̄ p̄tes mundi que sunt celuz z q̄tuor elemēta. Et hec attendit penes eaz eētias: sic habet i p̄ma pte sūme. q. vbi. s. Et hoc fuit p̄ opus creatiōis qd fuit p̄ma die. Et p̄ opus distinctiōis qd fuit 2⁹ z 3⁹ die. Et in b̄ concordat Aug. cūz alyis. Alia p̄fectio ē fm̄ singulas p̄tes. Et hec p̄fectio p̄tinet ad op⁹ ornat⁹. Et iste ornat⁹ q̄ruz ad supiora fuit 4⁹ die. q̄tū ad mediā. s. aerem z aquam q̄nta die q̄tum v̄o ad terram que est in finimū elemētuz fuit sexta die. Ista p̄fectio que nit numero senario q̄ cōiurgit ex suis partibus aliquotis s̄l sumptis q̄ sūt vnūz duo z tria: qz sexies vnū sūt sex. s̄l ter bis: z bis ter: z vnū duo tria sunt sex: qz ḡ senari⁹ ē p̄m⁹

numeris pfectis: qz licz ternarius cōueniat aliquatū bis que dicta sunt: qz ter vnum tria sunt: et vnu et duo tria sunt: tamē bis vnu nō faciūt tria: sicut semel duo nō faciunt tria s; tñ duo. Ideo p ipm senariū designatur pfectio rerum. Post pfectionē vero pmittitur quies que nulli datur nisi operāti. Et sic in septima die qua mutatus est status mundi sicut in qualibz alia erat quedā variatio. Un̄ in ipsa icē pit status ppagatiōis ppter qd̄ et cōnumeratur alijs: ideo in septima mūdi etate est status gescētū. Scdm̄ Aug. Tñ ista septima dies nihil aliud est q̄ cognitio angelica relata ad quietē dei ab operibz. S; ztra. si quieuit die septima quis ḡ fecit eam si nō est opus dei. Preterea. Joā. 5. Pater meus vsq; modo operatur et ego operor. Rñdeo est dōm q̄ accipitur ibi quies nō s; q̄ opponitur labori: s; s; q̄ opponitur motui. Deus eniz tñ pducendo nō moueatur: tamē qz de ipso nō loquimur nisi per sensibilia in quibus nō ē operatio sine motu: ideo ois operatio large loquēdo dicitur motus: et sic d̄ quieuisse qz cessauit nouas spēs producere: qz illa que postea facta sunt fuerūt in illis rebus tūc pductis: vel fm̄ virtutē actiuam sicut in animalibus pfectis: vel fm̄ rōnes seminales. Vel fm̄ mām sicut mineralia. Ideo tunc nō fuit mortuus suscitatus. S; fuit factus corpus qd̄ posset suscitari. Quidāz aut̄ fuerunt tunc fm̄ similitudinē vt aīe rōnales que tñ fuit a deo. Sic ḡ requieuit deus ab operibus pducēdis qz oīa aliquo modo pcesserunt vt dictū est: tamē vsq; modo operatur cōseruādo et gubernādo que condidit. Et sic septimā diem deus fecit: sicut q̄libet aliam: qz tunc fuit aliquid additū: qz tūc icēpit status ppagationis. Quelibet aut̄ additio variabit status mūdi vt dictum est et faciebat vnu diem. Vel fm̄ Aug. non dicit vmpliciter requieuit: sed requieuit ab opibus suis. Ab eterno enim requieuit in seipso: s; tunc etiaz requieuit nō in operibus s; ab operibus. Aliter enim operatur deus: et quilibz alius artifex. Artifex enim agit ppter indigentiam suā: sic domificator facit domus vt in ipsa quiescat. Sicut faber facit cultellum ppter lucrum. Un̄ desiderius cuiuslibet artificis quietatur in opere suo. Sed nō sic est de deo: qz nō agit ppter indigentia suā: s; ppter bonitatē cōdicandā. Un̄ nō quiescit in opere s; ab opere pducēdo et quiescit tñ in sua bonitate. Cōsequēter autē ponit auctatē Dauid que iam exposita est.

Cōsequēter eniz dicit. (Quō ḡ superest rē.) arguit ex premissis. Et circa hoc facit duo. Primo enim accipit sensum scōe auctatis illius. Si voces eius audieritis rē. Scōo arguit ex pmo ibi. (Itaq; relinquitur rē.) Circa p̄mū duo facit: qz pmo trahit duo a scōa auctate. Scōo ostēdit q̄ hec duo: itelligunt in ipsa ibi. (Nam si eis iesus rē.) Accipit ḡ duo quoq; vnu p se manifestus ē. s; q̄ antig patres nō itroierūt. Aliud est q̄ tēpore Dauid adhuc restabat alia quies p̄stāda. Licz eni ipsi fuisset pmissa requies prestāda in terra pmissionis: tamē per hoc q̄ post lōgus tēpus dicit. Hodie si vocem rē. ostēdit q̄ alia requies restat. Aliter eni nō faceret mētionē de requie dicēs. hodie rē. Est ḡ q̄daz reges in q̄ nobis itradū ē: in quā illi nō itrauerunt ppter incredulitatē. Et iō qm̄ illi nō itrauerūt: restat ḡ q̄sdā itrare: q̄ pmissio facta ē: qz hi quibus p̄us nunciatum ē nō itroierunt. s; iudei q̄ pmissio facta ē: et iō terminat. i. d̄terminat nobis diem septimam. i. diē gratie dicēdo in Dauid. Hodie si vocē rē. Et repetit auctoritatē q̄ reposita ē. Cōsciēdū ē autē q̄ deus homini pparauit b̄titudinē p requie nec vult istā pparationē eē frustra: s; si vnus nō itrabit: alius itrabit: sicut ostēdit in illa parabola de nuptijs. Mat. 22. Un̄ Apo. 3. Tene qd̄ habes vt nemo accipiat coronā tuā. Quasi. d. Si tu nō accipias alius habebit. Job. 34. Cōteret multos et innumerabiles et stare faciet alios pro eis.

C Deinde cum dicit. (Nam si eis iesus rē.) probat q̄ sup̄sit alios intrare: qz si iesus naue. i. iosue filijs israel finalē requie p̄stitisset: nō imineret nobis alia reges: nec de aliquo propheta Dauid loqueretur post illam diem. Un̄ manifestum est q̄ illa requies fuit signum requieci spūalis.

Lectio.

II.

Itaq; relinquitur sabbatismus populo dei. Qui eniz ingressus est requies eius et ipse requieuit ab operibus suis sicut et a suis deo. Festinemus ḡ ingredi in

illam requie vt ne in idipsum quis incidat: incredulitatis exemplum. Viuus est enim p̄mo dei et efficac̄ et penetrabilior omni gladio ancipiti: et pertingens vsq; ad diuisionem anime ac spiritus: compagum quoq; ac medullarum et discretor cogitationum et intentionum cordis. Et non est vlla creatura inuisibilis in p̄spectu eius omnia autēz nuda et aperta sunt oculis eius ad quem nobis sermo.

Supra apls duas auctoritates assumpsit. vnam de scōo Beñ. Alias vō de ps. et cōclūdit itētionē suā ex scōa auctoritate. s; ps. hic concludit idē ex p̄ma. Et circa hoc facit duo. Primo enim ponit cōclūsiōnē. Scōo ponit rōnes p̄ne ibi. (Qui enim igressus est rē.) Circa p̄mū sciēdū est q̄ apostolus in se oīum istoz vborum facit mētionē de triplici requie. Prima est requies dei ab operibus suis. Scōa est requies temporalis quam habuerūt filij israel in terra p̄missiois. Tertia est requies eterna que per istas duas designatur. S; apostolus hic anteq̄ faciat mētionē de rege eterna dicit q̄ post terrenam adhuc remanet sabbatismus qui in veteri lege sabbatus rep̄ntabat. s; post requie terrenam. Esa. 58. Vocaberis sabbatum delicatum et sanctum domini. Esa. 66. Erit mēsis ex mēse et sabbatus ex sabbato. i. requies p̄petua. Et dicit sabbatismus: qz sic in veteri lege sabbatus rep̄ntabat requie dei ab opibus suis. de qua dicitur Beñ. 2. Ita illa reges erit scōoz ab opibus suis. Apoc. 14. Amodo iam dicit spūs vt requiescat a laboribus suis. Un̄ subdit. Qui enim igressus est rē. qz sicut deo sex diebus operatus est et septima requieuit: ita p̄ sex dies p̄ns tēpus ppter p̄fectum numerū significat. Qui ḡ p̄fecte operatur in septima requiescit ab opibus suis: sicut et a suis r̄ps: nō autē a quibuscumq; opibus: qz sunt ibi quedam opera p̄petua: videre scz amare et laudare. Apo. 4. Nō habebant requie nocte ac die dicētia sanctus: sanctus: scūs rē. S; ab operibus laboriosis. Esa. 40. Qui sperat in dño mutabūt fortitudinē: assument pēnas vt aquile: current et nō laborabunt: ambulabunt et nō deficient.

Deinde cum dicit. (Festinemus ergo ingredi rē.) inducit ad festinationē. Et circa hoc facit duo. Primo enim ponit monitionē. Scōo subdit rōnes de introitu illius regei ibi. (Viuus enim est sermo dei rē.) Item circa p̄mū duo facit. Primo enim monet ad festinandus. Scōo ostēdit tardantis periculum ibi. (Ut ne in idipm rē.) Dicit ergo. Quia igitur relinquitur sabbatismus rē. Festinemus ḡ ingredi in illam requiem. Et signanter dicit ingredi: qz non est in bonis exterioribus ad que est egressus: s; ē in bonis interioribus. Exo. 15. Introduces eos et plātabis rē. Mat. 25. Intra in gaudiuz domini tui. Est ergo multiplex ratio: quare festinādum est intrare. Una est qz lōginqua est via. puer. 7. Abyt via lōgissima. Luc. 19. Homo quidam nobilis abyt in regionem lōginquā. Dicitur autēz longinquus ppter distantia status: quia ibidē plenitudo omnis boni et

firmiſſima ab omni malo. Est etiam deſideranti perfecta viſio et tentio: hic autē ſunt omnia cōtraria iſtis. Itē feſtivanandum eſt qz tempus eſt valde breue. Job. i. 4. Breues dies hoīs ſunt. Item qz iſtud tempus cuſ hoc qd eſt breue et modicu: eſt etiā incertuſ. Eccleſ. 9. Neſcit homo finē ſuū. Item ppter vrgentē vocationē. Interior enīz vocatione vrgēt nos per ſtimulū charitatis. Eſa. 59. Cuſ venerit qſi fluuius violētus quē ſpiritus domini cogit et. ſcōde Cor. 5. Charitas xpi vrgēt nos. ps. Uia mandatorū tuorū cucurri. Itē ppter periculum tardantis: ſicut pz de fatuis virginibus. Mat. 25. Que tarde veniētēs intrare nō poterunt. Et iō dicit. Ut ne in idipſum. et. Quasi dicat. Antiqui nō poterunt ingredi ppter incredulitatē. Unī caueamus aliene culpe exemplo: ne ſimus increduli: et exēplo pene: vt ſciz nō excludamur ſicut ipſi. Luc. p. Abſt in montana cuſ feſtinatione. Ad hoc enī ostendunt nobis pterite pene aliorū vt caueamus. puer. 19. Peſtilēte flagellato ſtultus ſapientior erit. Gloſ. Peius eſt niſi caueatis. Ex hoc videtur qd ille q nō corrigiſt punitiōe alterius: grauius punitur. Sz cōtra: qz iam pctū ade qui nō peccauit exemplo alterius eēt minus graue. Rūdeo dōm eſt qd ſemp iſte locutiōes itelligende ſunt ceteris paribus. Cōtingit enī duo peccata in ſe cōſiderata nō eē vnū graui⁹ altero: tamē ppter aliquā circūſtātiā adueniētē aggrauat vnū et nō aliud: ſic duo adulteria de ſe equalia ſunt: tñ illud qd eſt ex certa malicia grauius eſt qd illud qd eſt ex paſſiōe vel iſfirmitate. Et ſilr verbu oculoſum grauius eſt quādo fit ex certa malicia.

¶ Deinde cū dicit. (Viuus eſt enī ſermo dei et.) Pōnit rōnem predicte monitiōis et p̄cipue q̄tum ad piculum. Dec aut rō ſumit ex pte xpi. In ipſo autē e duplex natura. Una ſciz diuina ſm quā eſt v̄buſ patris. Alia eſt humana ſm quā eſt p̄tiſex offerēs ſe in cruce. P̄mo ḡ pōnit rōnem ſumptā ex parte diuinitatis. Scōdo rōnē ſumptā ex parte humanitatis ibi. (Habētēs igiſ p̄tiſicē et.) De filio autē dei dicit tria. P̄mo enī assignat ei⁹ v̄tutē. Scōdo eius cognitio nē ibi. (Et diſcretorū cogitationū.) Tertio ei⁹ auctatē ibi. (Ad quē nobis ſermo et.) Virtutē eius oſtēdit tripl̄. P̄mo q̄tum ad nām. Scōdo q̄tum ad poteſtatē ibi. (Et efficac.) Tertio q̄tum ad opationē ibi. (Et penetrabilior et.) Dicit ḡ. Viuus eſt ſermo dei et. Iſta littera de ſe videtur habere difficultatē: tamē cōſiderādo aliā trāſlationē planior eſt. Ubi enīz nos habemus ſermo: in greco habetur logos: qd eſt idē qd verbū. Unī ſermo. i. verbū. Et ſic etiā exponit Aug. illud. Jo. 12. Sermo quē locutus ſum. i. ego ipſe qd ſum v̄buſ. Sap. 18. Dipotēs ſermo tuus dñe exiliens de celo a regalibus ſedibus venit et. Et ſilr hic ſermo dei eſt viuus. i. verbū dei viuū. Verbū enī dei ab eterno p̄ceptū: in paterno intellectu eſt verbū p̄mordiale. de q̄ Eccleſi. p̄mo d̄. Fons ſapientie v̄buſ dei in excelsis. Et qz eſt p̄mordiale iō ab ipſo deriuant oīa alia v̄ba que nihil aliud ſunt q̄ qdam cōceptiōes expreſſe in mente angeli vel noſtra. Unde illud v̄buſ eſt expreſſio oīum v̄boz quasi fons quidaz. Et illa que dicunt de illo v̄bo quodāmodo aptant ad alia v̄ba ſm ſuū modū. De illo autē d̄ qd eſt viuus. Dicit autēz res viuā q̄diu habet motū et operationē ſuam. Sicut enī fons ſcaturiens dicitur viuus: ſic et v̄buſ illud qd hz p̄petuū vigore. ps. In eternū dñe v̄bum tuū p̄manet in celo. Joā. 5. Sicut enī pater habet vitā in ſemetipſo ſic dedit et filio vitam habere in ſemetipſo. Uel p̄t referri ad humanam nām. Eſt enī viuus licet ab alijs reputetur mortu⁹. Apoc. p̄mo. Sui mortuus et ecce ſum viuus in ſecula ſeculorū. Si milititer etiā ſermo ſcripture eſt viuus et iſdeficiēs. Roma. 9. Nō autem qd exciderit verbum dei.

¶ Cōſequentē cum dicit. (Et efficac.) oſtēdit eius poteſtatem. Dicitur autē v̄bum efficac ppter maximā virtutē et

iſfirmitā vim effectiuā: quā hz. Per ipſm enīz facta ſunt oīa. Jo. p̄mo. et ps. Verbo dñi celi firmati ſunt. Itē eſt efficac qz ex ipſo oīa verba plata a deo mediāte angelo vel hoīe efficacā habent. Eccleſ. 8. Sermo illius p̄tate plenus eſt. Eſa. 55. Verbuſ qd egrediet de ore meo nō reuertetur ad me vacuū: ſed faciet quodcunqz volui et.

¶ Deinde cuſ dicit. (Et penetrabilior et.) oſtēdit eius operationē. Et circa hoc facit duo. P̄mo pōnit ei⁹ operationē. Scōdo exponit ibi. (Et pertingēs et.) Dicit ḡ. Et penetrabilior. Illud p̄prie d̄ penetrare qd igredit p̄funda rei. Doc aut p̄t eē dupl̄. Uno mō qz operatur in intimis rei. Eſa. 56. Omnia enī opera noſtra opatus eſt in nobis. Alio mō qz cognoscit itima rei. Jo. 2. Opus ei non erat vt quis testimoniū perhiberet de hoīe: ipſe enim ſciebat quid eēt in hoīe. Eccleſi. 24. Penetrabo iſeriores ptes terre. Operatio enī dei et cognitio ptingit et penetrat itima rei. Unde dicit. Omni gladio ancipiti. Inter oīa enī gladius e penetrabilior ppter acumen et maxime gladius anceps: qui ſciz eſt acutus ex duabus eius partibus. Et ideo qd verbū dei acutum eſt et ad operādum et ad cognoscēdum iō e cōparatur gladio ancipiti. Ephe. 6. Et gladium ſpūs quod eſt verbum dei. Eſa. 47. In illa die viſitabit dominus in gladio ſuo duro et grādi et forti et. ¶ Uel d̄ anceps: qz hz aciem ad bona p̄mouēda et mala deſtruēda. Apoc. p̄. Ex ore ipſi⁹ p̄cedebat gladius ex vtraqz pte acur⁹. In ordine enī cauſarū videmus qd ſemp cauſa p̄or intimius operat qz cauſa poſterior. Unī illud qd nā p̄ducit eſt intimius q̄ illud qd p̄ducitur per artē. Qz ḡ de⁹ eſt p̄ma cauſa ſimplr: ideo eius opatione p̄ducit illud qd eſt itimiſſimū ipſi rei. ſ. eē eius.

¶ Cōſequentē cuſ dicit. (Et ptingēs et.) manifeſtat qd dixerat de operatione. Et circa hoc facit duo: qz p̄mo oſtēdit hoc q̄tum ad ſpūalia. Scōdo q̄tum ad corporalia ibi. (Cōpagum quoqz et medullarū: ſm enīz aplm tria ſunt in hoīe ſciz corpus: aīa et ſpūs. p̄ Theſ. 5. Integer ſpūs veſter aīa et corpus et. Quid enī ſit corp⁹ notū eſt. Aīa atē q̄ dat corpori vitam: ſpūs v̄o in rebus corporalib⁹ d̄ quid ſubtile: et iō ſignificat ſubſtātiās imāles. Eſa. 31. Egyp̄t homo et nō d̄: et equi eorū caro et nō ſpūs. Spūs ḡ in nobis d̄ illud per qd cōicamus cuſ ſubſtātijs ſpūalibus. Anima vero illud per qd cōicamus cuſ brutis. Et ſic ſpūs eſt mens humana: ſciz intellectus et voluntas. De hoc autē dicunt aliq̄ qd in nobis ſunt diuerſe aīe. Una ſciz q̄ p̄ficiat et viuificat corp⁹: et iſta dicitur aīa p̄prie. Alia v̄o eſt ſpūs quo itelligimus. Et iō iſta duo magis dicuntur ſubē q̄ aīe. Doc aut d̄nātū e in libro de eccliaſticis dogmatibus. Et iō dōm eſt qd vna et eadem eſt eētia aīe q̄ p̄ eētia ſuā et viuificat corpus: et p̄ potētiā ſuā q̄ d̄ intellectus eſt p̄ncipiū itelligēdi. Et p̄ iſtas itelligit eterna: qd quō ſit ſic pz. Vidimus. n. qd q̄to forma eſt p̄fectior tāto opatio eius min⁹ ſubdiſ m̄e: ſic pz qd forme elementorū: qz ſunt imp̄fectiſſime nō extēdunt vltra m̄z. Lū ḡ aīa iter oēs formas ſit nobiliſſima opz qd habeat aliquā opōnē et p̄cipue aīa rōnalis q̄ oīno excedit potētiā m̄e. Et iſtā opōnēz vocamus itelligere ad quā ſegitur ſua inclinatione: ſciz velle. ¶ Eſt aut triplex d̄tia iter opōnēs aīe: ita qd aīa dicat ad quā p̄tinet potētiē: qd aīa opat cū corpore. Ad ſpū v̄o ille qui operat ſine corpore. P̄tia aut d̄tia iter iſtas potētiās et opōnēs ab ipſis p̄cedētes eſt ipſius rōnis ad ſenſualitatē q̄ eſt potētiā: p̄ quā aīa opatur cū corpore: qz rō apprehēdit imālia: ſenſualitas v̄o mālia et ſenſibilia. Scōda d̄tia eſt partiū ſenſualitatis: qz alius ſtatuz et ordinē hz ſenſualitas ſm qd tēdit in p̄prie obm ſuuz ex nā ſua: et alium ſm qd regulatur a rōne. Ipſa enī concupiſcibilis aliter cōſideratur vt eſt vis qdam in ordine ad obm ſuum: et aliter vt p̄cipat rōne. Tertia differētia eſt partiū ipſius rōnis ſm diuerſa obiecta ipſius: qz vel tēdit in deū: et h eſt

supremū in ipsa. vel in effectū spiritualis vlt in effectus temporalis. Dēs aut istas diuisiones et differētiās operat et discernit verbū dei. s. quō sensualitas distinguat a rōe. Differētiā etiā ipsi sensualitatis i se: dīaz et partū rōnis: et qd pueniat in aīa ex cōsideratiōe spūaliū et terrenoz.

¶ Cōsequēter cū dicit. (Compagū quoq; et medullaz rē.) declarat illud qd dixerat de opatiōe dei et q̄tuz ad t̄palia.

¶ Sciēdū ē aut qd aliqd nō pōt penetrādo p̄tūgere ad aliqd pp duo. Unū est pp colligatiōē. Aliud aut ē pp iclusiōē. Neutrū istoz pōt ipedire verbū dei. In nobis qdē sunt qdā colligatiōes. s. neruoz et arteriaz. Quedaz etiam sunt valde iclusa et occulta sicut medulle que in ossib; icluduntur. Quia aut ista diuino p̄spectui manifesta sunt et subdita. Et iō nihil est ei difficile ad penetrādū. Vt p̄ cōpages pōt itelligi cōiunctio q̄ est iter partes aīe adiucem vt iter aīam et spūm. Quasi dicat. Nō solū p̄tingit ad cognoscēdū differētiā et diuisionē aīe et spūs: sed et ad cognoscēdū quō cōiungunt. Lognoscit. n. quō sensualitas regit rōne. Medulla aut pōt itelligi illud qd latet in rōne et sensualitate. Mat. 10. Timeat eū qd pōt et aīaz et corp; mittere i gehēnā.

¶ Deinde cum dicit. (Et discretor cogitationū rē.) agit de cognitiōe verbi. Et circa h̄ facit duo. p̄io. n. ostēdit qd oīa subdunt cognitiōi eius. Secūdo ostēdit quō cognoscit ibi (Quia aut nuda rē.) Ex duobus aut p̄tingit qd aliqd nō cognoscat. s. aut qd ē itra aliqd occultatū. Et sic maxie sūt occulta q̄ latēt in corde qz ip̄s ē valde p̄fidū et ip̄scrutabile. Jere. 7. Prāuū ē cor hoīs et ip̄scrutabile. Scōz vō septuaginta iterpreses habet sic. Profundū ē cor hoīs rē. In corde vō latēt cogitatiōes. Istas aut cognoscit verbuz dei. Esa. i. Auferte malū cogitationūz vestraz ab oculis meis. Et iō q̄tū ad h̄ dicit discretor cogitationū. Alio mō nō cognoscitur aliqd: qz ē oīo ignotū et inuisibile: et sic ea q̄ sunt in voluntate sunt ignota. In voluntate aut ē ipsa itētiō finis q̄ de nā sua ē inuisibilis. Quid. n. hō facit vel cogitat manifestat per opus. S; qua itētiōe hoc faciat penitus ē icertū. Ista autē nō sūt occulta deo. ps. Scrutās corda et renes. i. cogitatiōnes et itentiōes. ¶ Sciēdū ē autē qd illud qd dīc penetrās referri pōt ad opationē vt dictū ē. Et sic differūt penetrās et discretor. Si aut referat ad cogitationē tūc qd hic dicit. Et discretor: ē expositio illius. Quasi dicat. Tu dicis qd est penetrabilior rē. Uex ē qz et etiā discretor opagū et medullarū. i. cogitationū et itētiōnū. Cōpages. n. dicunt qdā colligatiōes: et sic cogitatio in qua est q̄si quedā colligatio terminozū pōt dici cōpago duz de vno rēdit in aliud. Esa. 58. Dissolue colligatiōes ipietatis. Item Esa. 5. Ue qd trahitis iniquitates in funiculis ipianitatis. Item medulla ē intima latens in ossib;. Job. 21. Medullis ossa illi irrigantur.

¶ Deinde cū dicit. (Et nō ē vlla creatura rē.) ostēdit qd illū qd fm nāz est inuisibile nō ē occultū deo. Qz. n. aliqd nō videatur a nobis h̄ ē qz simplicius et subtili; ē oculo nostro siue corporali siue itellectuali: sicut sunt substantie separate quas in vita ista videre nō possum;. Diuino autē itellectu nihil est simplicius vel subtili;: q̄ nulla creatura est inuisibilis in p̄spectu eius. Sed nūqd cognoscit in vniuersali t̄m sicut qdā voluerūt: Nō: sed oīa nuda et aperta sunt oculis eius. Per oculū autem itelligit vis cognitiua. Itelliguntur enim spūalia p̄ sensibilia. Signāter aut dicit in plurali oculos pp diuersitatē itellectoz: qz nō cognoscit vnūz t̄m sed etiā multitudinē rez. Dicit etiā nuda et aperta. Duplīciter enī cognoscit aliqd. Uno modo in sup̄ficie. Alio mō in pfundo sicut hō nudus videtur in sup̄ficie: nō aut vestitus: sed oīa deo manifesta sūt que vident in sup̄ficie. Nihil enī est extra qd impediāt cognitiōes dei: sicut vestis impedit ne videat homo. Et ideo dicit nuda. Job. 26. Nudus est ifernus corā illo. Dicit etiā aperta quia nihil est

ita occultū i re qd dei cognitiōē effugiat.

¶ Cōsequēter ostēdit p̄fectiōez auctoritatis ipsius cum dicit. Ad quem nobis sermo rē. Ista vero auctoritas ē auctoritas iudicādi. Act. 10. Ipse est qui cōstitutus ē a deo iudex viuozum ac mortuoz. Ad istuz ergo nobis sermo: vt. s. red damus ratiōez de operibus nostris. z. Cor. 5. Dēs nos manifestari oīz ante tribunal xp̄i vt referat vnūq; pp̄ria cor poris put gessit siue bonū siue malū sit. Et ideo quia sicut est potens sic sciens et sic magnus: festinemus ḡ igredi rē.

¶ Lectio.

III.

Abentes ergo pontificem magnum qui penetravit celos iesum filius dei teneamus spei nostre confessionem. Non enim habemus pontificem qui non possit compati ifirmitatibus nostris: tentatum autem per omnia pro similitudine absq; peccato. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratie eius: vt misericordiam consequamur: et gratiam inueniamus in auxilio oportuno.

¶ Supra apls monuit ad festinādū igredi i requiem dei: et ad hoc iducēdū posuit magnitudinē xp̄i q̄tū ad diuināz nām: hic ostēdit idēz q̄tuz ad humanā nām. et circa hoc facit tria. p̄mo. n. ponit eius dignitatē. Scōdo ostēdit ei; pietatē ibi. (Non enī habem; pontificē rē.) Tertio inducit qd habēdū de eo fiduciā ibi. (Adeam; ḡ rē.) Dīc ḡ. Ista dīctuz est qd nobis est sermo ad eū qd est vni; sermo: verus iudex et pōtifex. Ergo habētes pōtificem rē. ps. Tu es sacerdos in eternū rē. Nec t̄m pōtifex: sed et magnus. Zacharie. 3. Et ostēdit mihi dñs iesum sacerdotez magnū stātem corā angelo rē. Dic autē dñ magn;: qz nō est pōtifex t̄m bonozū t̄paliū sed et futuroz. Infra. 9. Xps afflēs pōtifex futuroz bonozū rē. Duo aut pertinebāt ad magnū pōtificēz Unū quo ad officiū. s. semel in āno cū sanguie itrare in sancta sanctorū: sicut habet. Infra. 9. et Leui. 16. Hoc autē p̄cipue cōuenit xpo. Ille. n. itrat cū sanguie in sc̄ta figuralia: s; xps p̄ p̄cipiū sanguinē itrauit i sc̄ta. i. sacra celestia. et iō dicit Qui penetravit celos. Scōz ē qd debebat eē ex certa tribu. s. de stirpe aaron: sicut dñ Exo. 29. et Numeri. 16. et 17. Hoc aut p̄cipue xpo ḡ ē nobilitatis origis. Unū dñ filii; dei. Mat. 3. Dic ē fili; meus dilectus. ps. Filius me; es tu rē. Quia ḡ habem; hūc pōtificē teneam; cōfessionē. i. libeream; corde qz vt dñ. Ro. 10. Corde credit ad iusticiā: ore aut cōfessio fit ad salutē. Hāc aut cōfessionē requirit a nobis xps pōtifex maxim; Mat. 8. Qui me cōfessus fuerit corā hoīb; rē. S; dīc spei nre: qd duplī p̄t itelligi. Uno mō qd cōfessio put hic sumit sit cōfessio fidei. Fides aut ē p̄n; spei: sicut h̄ ex glo. Mat. 1. Abraā at̄ genuit ysaac. i. fides genuit spez n̄ gde q̄tū ad habitū: sed q̄tū ad ordinē actus. Nullus. n. pōt sperare nec d; nisi qd pōt cōsequi. Qz aut possum; cōseq̄ eterna habemus p̄ fidē. Vel cōfessionē spei. i. eius de quo speram;. s. videre p̄mā veritatem.

¶ Deinde cū dicit. (Nō. n. habem; rē.) ne forte credat qd nō possit aliqd agere p̄ter id qd exigit ei; iusticia. ostēdit i ip̄o et eē mīaz et pietatē. Et ista respiciūt miserā. et hoc p̄cipue uenit xpo. Unū dicit. Qui nō possit cōpati rē. ¶ Sciēdūz est aut qd ly posse aliqñ ip̄ortat nō nudā potētiā: s; p̄mptitudinē et aptitudinē xp̄i s; subueniēdū. et h̄ qz scit p̄ expertentiā miserā nostrā: quā vt deus ab eterno sciuit p̄ simplices noticiā. ps. Misericors ē de; timētib; se: qm̄ ipse cognouit signētum nostrū. Unde subdit. Pro similitudine. s. nostri tentatum. Est autem triplex tentatio. Una q̄ est a car-

ne qñ .s. caro concupiscit aduersus spūz. vt dñr Gal. 5. Et ista nō est sine pctō. qz vt dicit augustin⁹. Nō nullū pctm̄ est cū ca ro concupiscit aduersus spūz. qz hoc ē carnē concupiscere. S3 B nō fuit in xpo. 7 iō dicit. Absqz pctō. i. absqz minimo motu pcti. i. pe. z. Qui pctm̄ nō fecit nec inuēt⁹ ē dolus i ore ei⁹. Et ideo dñr agnus dei. Jo. i. Alia est tētatio ab hoste 7 a mūdo 7 hoc dupliciter. Vel alliciēdo p. p̄spera. vel terrēdo p. ad uersa. Et his duob⁹ modis fuit tētatus xps. Sicut. n. allec⁹ p̄speris. Quicqd. n. ptinet ad p̄speritatē huius vite vel p̄tinet ad concupiscētiā carnis. vel ad concupiscētiā oculoꝝ. vt ad superbiam vite. De p̄mo. n. tētauit eū diabolus qñ tētauit eum de gula q̄ est mater luxurie. Mat. 4. Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiāt. Itē de inani gloria cuz dixit. Mitte te deorsum. Itē de concupiscētiā oculoꝝ dicens. Dec oia tibi dabo rē. Luc. 4. Consumata oī tētatio diabolus recessit ab illo vsqz ad tempus. Item fuit tētatus per aduersa 7 infidias a phariseis: qz volebāt eū cape i sermōe. Mat. 22. Itē p. cōtumelias. Mat. 27. Uab q. destruis templum dei rē. Itē p. flagella 7 tormēta. Excepta ḡ tētatio ē q̄ cuz peccato p. oia similis nobis tētatus est. Dicit autē fm̄ silitudinem qd̄ pōt dupl̄r exponi. Uno mō q. ly fm̄ denotet cāz finalem. Quasi dicat. Ideo tētatus est vt daret nobis exēplum vt fm̄ silitudinem eius tētationem sustinerem⁹ 7 oia conaremur vincere. i. pe. z. Xps passus est p. nobis vobis relinquēs exēplum rē. Vel potest denotare cōsequētiā. Quasi dicat. Ideo tētatus ē vt per oia tā in tēporalibus q̄ in oibus alijs nisi in solo peccato similis esset nobis. Si. n. fuisset sine tētatiōibus nō fuiss̄ eas expertus. 7 sic nō com paretur. Si vero habuisset pctm̄ nō potuiss̄ nos iuuare: sed magis idigeret adiutorio.

Deinde cum dicit. (Adeamus cum fiducia rē.) Iducit ad habēdam fiduciam de ipso. quasi dicat. Ex quo sic potest compari adēamus cuz fiducia. Esa. iz. Ecce deus saluator meus fiducialiter agam rē. Adeam⁹ dico ad thronū. Thronus dicitur sedes regis. xps autē rex est. Jere. 23. Regnabit rex 7 sapiens erit rē. Dic autem thronus duplicē habet statum. Unum iusticie in futuro. ps. Sedisti sup thronū q. iudicas iusticiā. Hoc erit i futuro. ps. Luz accepero temp⁹ ego iusticias iudicabo. Est alius thronus gratie. s. in presen ti quando est temp⁹ miserēdi. Zach. 4. Exequabit gratiaz gratie. Per gratiam autē christi liberamur ab omni miseria: quia liberamur a peccato quod facit miseros populos. Proverbiorum. i. 4. Et ideo dicit. Ut misericordiam consequamur. Item per gratiaz christi iuuamur ad bona operanda. Et ideo dicit. Et gratiam inueniamus. Luc. i. Inuenisti gratiam apud dominum. Et hoc in auxilio oportuno quo adiuuemur ad bene operandum. ps. Auxilium meuz a domino rē. Istud autem auxilium est per gratiam. i. Cor. is. Abundātius illis laboraui. nō autem ego: sed gratia dei mecum. Hoc autem oportet esse cōgruo tempore. Ideo dicit. Auxilio oportuno. Omni enim negotio tempus 7 oportunitas. Eccles. 8. Hoc est tempus presens qd̄ est tempus miserendi.

CAP.

V.

Domus nāqz pontifex ex hominib⁹ assumptus pro hominibus constituit in his que sunt ad des: vt offerat dona 7 sacrificia pro peccatis. Qui cōdolere possit his qui ignorāt 7 errant: quoniam 7 ipse circumdatus est infirmitate: 7 propterea debet quemadmoduz pro populo: ita etiam pro semetipso offerre p. peccatis. Nec quisqz sumit sibi honorem: sed qui vocatur a deo tanqz aaron. Sic 7 christus

non semetipsum clarificauit vt pontifex fieret: sed qui locutus est ad eum. Filius meus es tu ego hodie genui te. Quemadmodum 7 in alio loco dicit. Tu es sacerdos in eternum secunduz ordinez Abelhisedech. Qui in diebus carnis sue preces supplicationesqz ad eum qui possit illum saluum facere a morte: cum clamore valido 7 lacrymis offerens exauditus est p. sua reuerentia.

Sicut a principio huius epistole dictū fuit intentio apli est ostēdere xpm̄ excellētiore esse oibus his ex qbus lex habz auctoritatē. s. angelis quoz ministerio data fuit. Gal. 3. Ordinata p. āgelos rē. Et moyses: q. fuit legislator. Jo. i. Lex p. moysen data est. Et sacerdotio 7 pōtificatu aaron p. quem lex administrat. Expeditus ḡ de duob⁹ p̄mis: hic p̄segur de tertio. s. de eminētia sacerdoty xpi ad sacerdotiū aarō. Et circa hoc duo facit. P̄mo. n. ostēdit xps eē pōtificē. Scđo ostēdit ipm̄ eē excellētiore pōtificē veteris legis in. 7. capi. ibi. (Dic. n. melchisedech rē.) Itē i p̄ia pte duo facit. P̄mo ostēdit xps eē pōtificē. Scđo p̄parat aures auditoroz ad cōsequētiā ibi. (De quo nobis grādis est sermo rē.) Adhuc circa p̄mū duo facit. P̄mo ostēdit q. regnāt ad pōtificē. Secundo ostēdit illa uenire xpo: 7 sic cōcludit ipz ibi eē pōtificē. Sic 7 xps nō semetipm̄ rē. Itē i p̄ma pte tria facit. P̄mo describit pōtificale officiū. Scđo ostēdit pietatē q. pōtifi ci necessaria ē ibi. (Qui cōdolere possit rē.) Tertio ostēdit modū pueniēdi ad pōtificatū ibi. (Nec quisqz sumit rē.) Circa officiū q. tuoz ponit. P̄mo cui uenit. Scđo utilitatē ibi. (P̄mo hoibus rē.) Tertio mās ibi. (In his que ad deū rē.) Quarto actū ibi. (Ut offerat dona rē.) Istud autē officiū uenit homini nō angelo. Et iō dicit q. ita dictū est q. habem⁹ pōtificē magnū 7 talis ē xps. Nāqz p. qz ois pontifex ex hoib⁹ assumptus v3 ē eē de numero hominū. Uoluit autē de⁹ vt hō habeat siles sui ad quem currat. Un⁹ 7 ecclesia ordinauit q. qñ vtilis iuenit alijs de collegio nō eligatur extraneus. Dsec. z. Dabo eis vinitozes ex eodē loco Deut. i. 7. Luz cōstitues quē dñs de⁹ tu⁹ elegerit de numero fratru tuoz. Nō poteris alteri⁹ gentis hominē regem face re q. nō sit frater tuus. Dicit autē assumptus. qz debz alios excellere sicut patet de saule. i. Reg. io. Et ideo xpus: Jo. vltimo. interrogat petrum quē volebat perficere si diligeret ipm̄ plus alijs. C. Sinis 7 utilitas est: qz p. hoib⁹ constituit. idest p. ipsoꝝ utilitate. Nō enī cōstituit ppter gloriā nō p. cumulādas diuitias. nec p. sanguineos ditādos. z. Coz. 4. Nos autē seruos vestros p. iesuz. 7 vltio. Scđz p̄tatem quā deus dedit mihi i edificationē 7 nō in destructionem. Si vō alijs querit qd̄ suū ē nō est pastor: s3 mercenarius. C. Mā dignitatis est qz pōtifex p̄ncipal. Nam sicut dux vel rector in ciuitate: ita iste in his que ad deum supple ordinant. Exo. 4. Tu eris ei in his q. ad deū ptinet rē. z. Coz. io. Arma militie nostre nō sūt carnalia rē. Sicut ergo illa q. ptinet ad dei cultū excedūt tēporalia: ita dignitas pōtificalis excedit oēs alias dignitates. Non ḡ pōtificates debent se implicare negocijs secularibus pretermis sis his q. sunt ad deū. z. Ti. z. Nemo militans deo rē. C. Act⁹ pontificis est offerre dona. idest volūtarie oblata nō extorta. Exo. 25. Ab oī homine q. offert vltrocius accipietis 7 sacrificia que sibi offerunt p. satisfactiōe peccatoꝝ rē. Leui. 4. Pro eis rogabit sacerdos 7 p. peccatis eius 7 dimittetur ei. In q. designatur q. omne qd̄ offertur siue voluntarium 7 votium siue pro satisfactiōe debet offerre fm̄ dispositionem prelati.

Cōsequenter cū dicit. (Qui cōdolere possit rē.) ostēdit